

până la... Talin. Distanța asta, de vreo 250 de kilometri, adică mai puțin decât de la București la Constanța, pentru marea aventură a vieții, e dimensiunea personajului, o dimensiune pe care numai un actor care a învățat la școală pe Brătescu-Voinești și pe I. A. Bassarabescu putea să o realizeze.

Foarte frumoase costumele Ei, realizate de Gabriela Nazarie.

Radu Albala

Teatrul Municipal
din Ploiești

SIZWE BANSE A MURIT

de Athol Fuggard, în
colaborare cu John Kani
și Winston Ntshono

Constantin Drăgănescu (în plan secund)
și Nicolae Praidă

Data premierei : 4 octombrie 1975.

Regia : ALEXA VISARION. Scenografia : VITTORIO HOLTIER.

Distribuția : CONSTANTIN DRĂGĂNESCU (Styles și Buntu) și NICOLAE PRAIDĂ (Sizwe Banse).

Cînd, cu aproape un an în urmă*, propuneam atenției piesa încununată cu „Premiul criticii engleze“ a lui Athol Fuggard, mă gîndeam, desigur, și la posibilele ei puneri în scenă : cu grijă, dar și cu acea curiozitate și speranță ce izvorăsc din încrederea criticului în fantezia și inteligența oamenilor de teatru, în neprevăzutul căutărilor scenice.

Îmi dădeam seama, de pildă, că extraordinara forță a mesajului general uman din *Sizwe Banse* rezultă din *autenticul detaliilor de viață* ; și că — așa cum s-a întîmplat — întruchiparea piesei de către artiști de culoare în fața unui public de culoare sau a unor spectatori confrunțați *direct* cu problemele rasiale a avut un rol însemnat în marele succes sudafrican, londonez sau new-yorkez al acesteia. Mă întrebam dacă absența acestui *tip de impact* nu va greva simțitor lectura scenică românească și audiența piesei la noi. Mă întrebam — oprindu-mă la un amănunt nu chiar atât de lipsit de impor-

tanță, cum ar părea la prima vedere : dacă vopsirea cu negru a chipurilor nu va da un efect operetistic montării, ori, dacă, dimpotrivă, renunțarea la o asemenea soluție (avînd ca urmare diminuarea sugestiei realiste, atenuarea concreteții împrejurărilor de viață evocate și implicit a autenticității reacțiilor omenești) nu va afecta calitatea particulară a piesei.

Premiera pe țară cu *Sizwe Banse a murit* de la Teatrul Municipal din Ploiești pune capăt acestor frămîntări, confirmînd, încă o dată, valoarea universală a piesei. Actorii ploieșteni intră convingător în pielea personajelor de culoare, fără să facă apel substanțial la grimă. Și *Sizwe Banse*, piesă ce luminează destinele unor băștinași sudafricani în luptă cu sărăcia și asprele, inumanele legi ale segregăției rasiale, realizează o comunicare perfectă cu publicul românesc, pentru că *Sizwe Banse* este în primul rînd — cum am mai scris, de altfel — o piesă a cărei substanță aproape documentară capătă puternice semnificații umane, o metaforă tulburătoare a forței omului de a rezista, de a supraviețui nedreptății sociale, dificultăților existențiale.

Regăsim în spectacolul ploieștean cu *Sizwe Banse* un mod de a lectura scenic textul dramatic cu care ne-am mai întîlnit la Pro-

* „Teatrul“ nr. 1/1975.

jene ale unor piese de D. R. Popescu — și care pare a defini stilul tinărului regizor Alexa Visarion. Este vorba de un demers — aparent simplificator — vizînd esențele. Spectacolul se înalță pe una sau două dominante tensiuni conflictuale. Tentația unor posibile dezvoltări emoționale este riguros respinsă. Concizia și o anume „răceală“ devin calitatea principală a metaforei scenice. Reliefa te cu pregnanță, atitudinile, acțiunile personajelor țin loc oricărui alt comentariu. O mare parte a detaliilor psihologice sînt sacrificate în favoarea revelării, sublinierii repetate, violente, a unei coliziuni, a unei atitudini, a unui mesaj. (Însăși ambiguitatea unor situații se relevă din gesturi puternic contrastante și nu din nuanțe ale dialogului.)

Dominanta pe care înalță Alexa Visarion *Sizwe Banse* (mai ales prima ei parte) este cea a revoltei. Protestul transformă — în final — zîmbetul chinuit și totuși încrezător al protagoniștilor într-un hohot de ris amar, dureros — în același timp emoționant și demistificator. Furia demascatoare dă nerv, vigoare, un plus de coerență lungului monolog al lui Styles. Numai că, deși reducția nu este atât de tranșantă, atât de exclusivistă ca în cazul altor montări ale lui Alexa Visarion — „sunetul“ specific, al partiturii, cel mai de preț prin raritatea și originalitatea lui, se pierde, în parte. Lipsește primei părți a spectacolului de la Ploiești acea modulare subtilă a revoltei, acea disimulare a țipătului, acea deturare a tragicului în umor, care îl recomandă pe Fuggard ca pe un creator de marcă în teatrul politic. Există în *Sizwe Banse*, cum s-a mai observat, „o bucurie a povestirii și a demas-

cării povestirilor“, o sugestie de „adîncime“ de care nu se poate face abstracție. Lungul monolog al lui Styles nu este numai un discurs demistificator, ci și un mod de reflecție, o formă de rezistență; „o agresare a tăcerii“, „o provocare aruncată acesteia“ — cum spune Fuggard însuși; un mod de înfruntare a vieții. După cum gesturile lipsite de importanță pe care le face au importanța lor în afirmarea ființei.

Distribuit, după opinia noastră, în contremploi în Styles, Constantin Drăgănescu își susține partitura cu un suflu și cu un tonus remarcabil. Actorul (al cărui Diogene îl mai ținem minte) face, însă, cu adevărat, proba calităților sale (naturaletă, concizie și expresivitate a gestului, detașare sceptică) în celălalt rol care i-a revenit — al lucidului și binevoitorului Buntu.

Cea mai interesantă creație a spectacolului de la Ploiești aparține lui Nicolae Praidă, care realizează în rolul lui Sizwe Banse o compoziție excepțională — unitară, complexă, bine dozată.

Nicolae Praidă trece cu surprinzătoare finețe de la poza falsă și gravă, ca de înmormîntare, a negrului cu conștiința vinovată venit la fotograf — la dezlănțuirea primitivă, dar benignă, a lui Mister Banse, proaspăt ieșit din „Paradis“ și, apoi, la dușoșia celui ce transmite mesaje liniștitoare familiei.

Prin *Sizwe Banse a murit*, Teatrul Municipal din Ploiești pășește în această stagiune sub semnul unei opțiuni repertoriale de substanță și al unei interesante realizări teatrale.

Natalia Stancu-Atanasiu

TURNEE ÎN CAPITALĂ

Teatrul Dramatic
din Baia Mare

NĂPASTA

de I. L. Caragiale

Am revăzut *Năpasta*, în interpretarea unei trupe a teatrului băimărean, în viziunea tinărului regizor Adrian Lupu — viziune insolită, dar fără să forțeze limitele spectaculare pe

Data premierei: 24 iunie 1975
Regia: ADBIAN LUPU. Scenografia: LUCU ANDREESCU.
Distribuția: ION SĂSĂRAN (Dragomir); BEN DUMITRESCU (Gheorghie); VASILE CONSTANTINESCU (Ion); OLGA SIRBUL (Anca).

care le impun textul și bunul simț. Regizorul a avut curajul (sau înțelepciunea) să fie „cuminte“ la vîrsta cînd mulți confrăți semnează eșecuri, căutînd originalitatea cu orice preț. El a acordat reprezentăției accente clasice, discret, eit să înobileze atmosfera generală, care ar fi putut, altfel, luneca în natu-